

Bujná zbojnícka veselica je preťatá náhle tichom splacej hory. Krása rozkvitnutej prírody je javiskom pre ladné, veselé tanečné hry dievčat. V drevorubačskom tanci ozýva sa nápev ťažko pracujúceho slovenského robotníka v hore. Najprv prichádza z diaľky a až v bezprostrednej blízkosti na znak radosti z práce zavzneje v plnej nádhere a svojskosti. Po vykonanej práci oddáva sa ľud nespútanému veseliu. Tri vzájomne sa prepletajúce tance tvoria jasavý záver diela.

Debussy: Iberia

Autor impresionistickými výrazovými prostriedkami líči výjavy zažitú v Španielsku.

V prvej časti castagnety podfarbujú rytmickú Tarantelu opisujúcu živý ruch španielskej ulice.

Uspávajúce harmónie, stúpajúce do éteru plastizujú nočnú horúčavu španielskej dediny.

Tretia časť nasleduje attaca. Pochodový rytmus a tanečná nálada v strednom dieli charakterizujú veselú letoru Španielov.

Budúci koncert Slovenskej filharmónie bude v piatok
dňa 19. januára 1951.

Dirigent: Dr. LUDOVÍT RAJTER

Sólistka: EVA BERNÁTHOVÁ, Praha

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA

X. KONCERT

BRATISLAVA, DŇA 12. JANUÁRA 1951

PROGRAM:

1. Michajl Ivanovič Glinka: Predohra k opere Ruslan a Ludmila

2. Antonín Dvořák: Symfonické variácie, dielo 78
Téma — 27 variácií — Finale

Prestávka

3. Alexander Moyzes: Tance z Pohronia pre veľký orchester, dielo 43

- a) Nad vatrou s valaškami. Zbojnícky tanec.
- b) Na lúke s kvetinami. Tanečné hry dievčat.
- c) V hore so sekerami. Drevorubačský tanec.
- d) Po robote pri muzike. Ludová veselica.

4. Claude Debussy: Iberia, symfonická suita
Cestami a ulicami — Vône noci — Sviatočné ráno

Dirigent: Dr. LUDOVÍT RAJTER

Glinka: Ruslan a Ludmila

Glinka (1804-1857) je zakladateľom ruskej národnej kompozičnej školy. Jeho zakladateľský význam tkvie v tom, že prvý razil cestu k vytvoreniu melódii v duchu ruskej ľudovej piesne. Pre talianskou hudbou a vkusom zamorené Rusko to bol prevrat. Ovšem ťažko sa bolo autorovi prebijať s týmto novým umením, lebo nemal predchodcov, ako ich mal básnik Puškin, Glinkov súčasník. Buržoázne kruhy Ruska, ktoré jedine boli operným a divadelným publikom a tým i určovateľom vkusu, nevedely pochopiť Glinkovu hudbu budujúcu na ľudovej a cirkevnej tónine.

Glinkov život nebol šťastný. Dlhý čas bol nemocný a rodinný život ho nerobil spokojným. Jednou z umeleckých rán bola práve opera »Ruslan a Ludmila«. Jej tri prvé predstavenia úplne prepadly. Potom ešte za autorovho života bola prevedená 54 krát a po štyroch rokoch ju stiahlil z repertoíru. Neúspech zoslabil tvorivú energiu Glinkovu. Takisto zle sa zachovalo cárské divadlo i k jeho druhej opere »Ivan Suzanin«. Znechutený týmto všetkým, rok pred smrťou nasadol do kočlara a keď prišiel k hraniciam zapľul a povedal: »Keby som už neuvidel túto ohavnú zem.« Tak sa starala buržoázia o talenty svojho ľudu.

Predohra zachycuje podstatné výjavy z opery.

Dvořák: Symfonické variácie

Od baroknej doby datuje sa variačný spôsob na dané melódie. Variácie najdeme i v symfoniách doby klasickej i pozdejšej. Pravdepodobne týchto vzorov držiac sa, zariadil sa i Dvořák, keď v roku 1877 skomponoval za 22 dní symfonické variácie. Ako tému použil svoj mužský sbor »Ja som gusliar«, komponovaný krátko predtým na slová A. Heyduka.

Pozoruhodná je téma složená z dvoch sedemtaktových period, medzi ktoré je vložený šesťtaktový útvar. Vo variáciach vystriedava autor drobné formy v rôznych inštrumentálnych sorkupeniach a náladách. Finale je fugatom prevádzajúcim veľké vystupňovanie základnej témy.

Moyzes: Tance z Pohronia

Tance venoval autor Slovenskej filharmónii za jej budovateľskú činnosť na poli slovenskej hudobnej kultúry. Dielo vzniklo ako záväzok k IX. sjazdu KSS a jeho premiéra bola na koncerte filharmónie z príležitosti IX. sjazdu KSS v máji 1950. Skladateľ uvedomuje si funkciu hudby v spoločnosti a svojou hudbou približuje sa čo najviac k ľudu. Tance sú v podstate symfoniou vytvorenou zo štyroch ľudových tancov. Typický ľudový tón je poznávacou značkou poslednej tvorby Moyzesevej.